

309.

На основу члана 88 тачке 2 Устава Републике Црне Горе доносим

УКАЗ
О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ВАНПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ

Проглашавам Закон о ванпарничном поступку, који је донијела Скупштина Републике Црне Горе на четвртој сједници првог редовног засиједања у 2006. години, дана 18. априла 2006. године.

Број: 01- 630/2
Подгорица, 20.04.2006. године

Предсједник Републике Црне Горе,
Филип Вујановић, с.р.

ЗАКОН
О ВАНПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ

ПРВИ ДИО
ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1

Овим законом одређују се правила ванпарничног поступка по којима судови поступају и одлучују о личним, породичним, имовинским и другим правним стварима, која се по закону рјешавају у ванпарничном поступку.

Одредбе овог закона примјењују се и у другим правним стварима из надлежности судова за које законом није изричито одређено да се рјешавају у ванпарничном поступку, а не односе се на заштиту повријеђеног или угроженог права, нити се због карактера правне ствари или својства странке у поступку могу примјењивати одредбе Закона о парничном поступку ("Службени лист РЦГ", бр. 22/04 и 28/05), којим је уређен парнични поступак (у даљем тексту: Закон о парничном поступку).

Члан 2

По општим одредбама овог закона поступа се у свим питањима која посебним поступцима садржаним у овом закону нијесу друкчије уређена, као и у другим ванпарничним стварима, за које посебним законом нијесу уређена правила поступања.

У ванпарничном поступку сходно се примјењују одредбе Закона о парничном поступку, ако овим или другим законом није друкчије одређено.

Члан 3

Ванпарнични поступак покреће се предлогом физичког или правног лица, као и предлогом органа одређеног овим или другим законом.

Изузетно, ванпарнични поступак суд покреће по службеној дужности у случајевима и под условима одређеним овим или другим законом.

Ако поступак није покренуо орган који је законом овлашћен да га покрене, суд ће без одлагања обавијестити тај орган да је поступак покренут на предлог овлашћеног лица и одредити му рок за пријављивање учешћа у поступку. До истека тог рока застаће са поступком, ако је то потребно ради заштите странака у поступку или ради заштите јавног интереса.

Члан 4

Учесник у ванпарничном поступку је лице које је поступак покренуло, лице о чијим се правима или правним интересима одлучује у поступку, као и орган који учествује у поступку на основу законског овлашћења да покрене поступак, без обзира да ли је поступак покренуо или је касније ступио у поступак.

Својство учесника у поступку, с правним дејством у одређеној правној ствари, суд може изузетно признати и оним облицима удруживања који немају својство правног лица и за која није посебним прописима одређено да могу бити учесници у ванпарничном поступку, ако испуњавају услове из члана 76 став 3 Закона о парничном поступку и ако се предмет ванпарничне ствари непосредно на њих односи.

Предлагач, у смислу овог закона, је лице, односно орган по чијем предлогу је поступак покренут. Противник предлагача је лице према коме се право или правни интерес предлагача остварује.

Члан 5

У ванпарничном поступку суд по службеној дужности посебно води рачуна и предузима мјере за заштиту права и правних интереса малољетника о којима се родитељи не старају, као и других лица која нијесу у могућности да се сама брину о заштити својих права и правних интереса.

Кад се у поступку одлучује о правима и правним интересима малољетника и других лица под посебном заштитом, суд ће обавијестити орган старатељства о покретању поступка, позивати га на рочишта и достављати му поднеске учесника и рјешења против којих је дозвољен правни лијек, без обзира да ли орган старатељства учествује у поступку.

Кад сматра да је то потребно, суд ће позвати орган старатељства или други орган који је по закону овлашћен да учествује у поступку и одредити му рок у коме може пријавити своје учешће. Док не истекне овај рок суд ће застати са поступком, али орган који је позван да учествује у поступку може то своје право користити и после протекла тог рока.

Члан 6

Орган старатељства који учествује у поступку, и кад посебним законом није овлашћен да покреће поступак, овлашћен је да предузима све радње у поступку ради заштите права и правних интереса малољетника и других лица под посебном

заштитом, а нарочито да износи чињенице које учесници нијесу навели, да предлаже извођење доказа и да изјављује правне лекове.

Члан 7

Изузетно, суд може дозволити да учесник, који није пословно способан, поред радњи на које је законом овлашћен, ради остваривања својих права и правних интереса, предузима и друге радње у поступку, ако сматра да је у стању да схвати значење и правне посљедице тих радњи.

Члан 8

У ванпарничним стварима које се односе на лични и породични статус учесника (статусне ствари), као и у другим ванпарничним стварима које се односе на права и правне интересе о којима учесници не могу располагати, учесници се у поступку пред судом не могу одрећи свог захтјева, признати захтјев противника, нити закључити судско поравнање.

У поступку из става 1 овог члана суд може да утврђује и чињенице које учесници нијесу изнијели, као и чињенице које међу учесницима нијесу спорне, ако су важне за доношење одлуке.

Суд ће дозволити учесницима да се изјасне о чињеницама из става 2 овог члана.

Члан 9

У поступку у коме се одлучује о статусним стварима јавност је искључена, осим у поступку проглашења несталог лица умрлим и доказивања смрти.

Члан 10

Суд одлучује о захтјевима учесника на основу расправе на рочишту само у случајевима када је то овим или другим законом одређено или кад оцијени да је одржавање рочишта потребно ради разјашњења или утврђивања одлучних чињеница или када сматра да је због других разлога одржавање рочишта цијелисходно.

Изостанак појединих учесника са рочишта, под условом да су уредно позвани, не спречава суд да даље поступа, ако у појединим случајевима законом није друкчије одређено.

Саслушање појединих учесника у поступку може се извршити и у одсуству других учесника.

Члан 11

Предлог за покретање ванпарничног поступка може се повући до доношења првостепеног рјешења. Предлог поднијет од више лица повлачи се њиховом сагласном изјавом, ако овим или другим законом није друкчије одређено.

Предлог се може повући најкасније док поступак није правоснажно завршен, ако се тиме не вријеђају права других учесника на које се рјешење односи или ако остали учесници на то пристану.

Ако је предлог повучен послје доношења првостепеног рјешења, првостепени суд ће рјешење укинути и поступак обуставити.

Сматра се да је предлог повучен кад предлагач не дође на рочиште или се не одазове на позив суда ради саслушања, ако је био уредно позван, а не постоје опште познате околности које су га спријечиле да дође на рочиште. Оправдане разлоге изостанка суд може уважити и без изјашњавања осталих учесника све док им не упути рјешење о повлачењу предлога.

У случајевима из ст. 1 и 4 овог члана, други учесници који су законом овлашћени да покрену поступак могу предложити да се поступак настави. Предлог за настављање поступка може се поднијети у року од осам дана од дана пријема рјешења о повлачењу предлога.

Члан 12

У статусним стварима мјесно надлежан је суд на чијем подручју има пребивалиште лице у чијем интересу се поступак води, а ако нема пребивалиште, суд на чијем подручју то лице има боравиште, ако овим или другим законом није друкчије одређено.

У другим ванпарничним стварима мјесно надлежан је суд на чијем подручју предлагач има пребивалиште или боравиште, односно сједиште, ако овим или другим законом није друкчије одређено.

Кад се ванпарнична ствар односи на непокретности, искључиво је надлежан суд на чијем подручју се налази непокретност, а ако се непокретност налази на подручју више судова надлежан је сваки од тих судова.

Члан 13

У ванпарничном поступку суд се може по службеној дужности огласити мјесно ненадлежним најкасније на првом рочишту, а ако рочиште није одржано, до предузимања прве радње коју је учесник предузео по позиву суда.

Ако се у току поступка измијене околности на којима је заснована мјесна надлежност суда, суд који води поступак може предмет уступити суду који је према измијењеним околностима мјесно надлежан, ако је очигледно да ће се пред тим судом поступак лакше спровести или ако је то у интересу лица под посебном заштитом.

Кад се предмет уступа другом суду у интересу лица под посебном заштитом, суд ће прије уступања предмета позвати орган старатељства, ако учествује у поступку, да се у одређеном року изјасни о цјелисходности уступања. Ако се орган старатељства у остављеном року не изјасни, суд ће поступити према околностима случаја, водећи рачуна о интересима лица под посебном заштитом.

Члан 14

Ако утврди да би поступак требало спровести по правилима парничног поступка суд ће посебним рјешењем обуставити ванпарнични поступак. Поступак ће се по правоснажности тог рјешења спровести по правилима парничног поступка пред надлежним судом.

Члан 15

У ванпарничном поступку у првом степену поступа судија.

Поједине радње у поступку може да предузима стручни сарадник у суду кад је то овим или другим законом одређено.

Члан 16

За радње извршене у ванпарничном поступку сачињава се записник који потписују службена лица која су учествовала у обављању службене радње и присутни учесници у поступку.

За мање важне изјаве учесника у поступку и обавјештења, која прибавља суд, може се саставити забиљешка у списима.

Члан 17

У ванпарничном поступку одлуке се доносе у облику рјешења.

Посебна жалба је дозвољена против сваког рјешења, ако овим или другим законом није друкчије одређено.

Рјешење против кога је дозвољена посебна жалба и рјешење другостепеног суда мора бити образложено.

Члан 18

Жалба против рјешења донесеног у првом степену може се изјавити у року од 15 дана од дана достављања рјешења, ако овим или другим законом није друкчије одређено.

Члан 19

Жалба задржава извршење рјешења, ако овим или другим законом није друкчије одређено или ако суд не одлучи друкчије.

Суд може из важних разлога одлучити да жалба не задржава извршење рјешења.

Кад је потребно да се заштите права малољетника или других лица под посебном заштитом, суд може по службеној дужности, а ради заштите права других учесника по њиховом предлогу, одредити да се положи обезбјеђење у готовом новцу. Кад то посебне околности случаја захтијевају давање обезбјеђења може се одредити и у другом облику.

Члан 20

Првостепени суд може, поводом жалбе, сам новим рјешењем преиначити или укинути своје раније рјешење, ако се тиме не вријеђају права других учесника која се заснивају на том рјешењу.

Ако првостепени суд не преиначи, односно не укине своје рјешење, жалбу, заједно са списима, доставиће другостепеном суду на рјешавање, без обзира да ли је жалба поднесена у законом одређеном року.

Другостепени суд може из важних разлога одлучити и о неблаговремено поднесеној жалби, ако се тиме не вријеђају права других лица која се заснивају на том рјешењу.

Члан 21

Кад одлука суда зависи од рјешења претходног питања да ли постоји неко право или правни однос, а о том питању још није донио одлуку суд или други надлежни орган (претходно питање), суд може сам ријешити то питање, ако овим или другим законом није друкчије одређено.

Одлука суда из става 1 овог члана има правно дејство само у ванпарничном поступку у коме је то питање ријешено.

Члан 22

Ако су међу учесницима спорне чињенице важне за рјешење претходног питања, суд ће странке упутити да у одређеном року покрену парницу или поступак пред органом управе ради рјешавања спорног права, односно правног односа.

Суд ће упутити на парницу, односно на поступак пред органом управе оног учесника чије право сматра мање вјероватним, ако овим или другим законом није друкчије одређено.

Члан 23

Ако учесник који је упућен на парницу или поступак пред другим надлежним органом у одређеном року, који не може бити дужи од 15 дана, покрене парницу, односно поступак пред другим надлежним органом, ванпарнични поступак ће се прекинути до правоснажног окончања тог поступка.

Ако ни један од учесника у року из става 1 не покрене парницу, односно поступак пред другим надлежним органом, суд ће довршити поступак без обзира на захтјеве у погледу којих је учесник упућен на парницу, односно на поступак пред другим надлежним органом.

Члан 24

Кад се рјешењем суда мијења лични или породични статус учесника или његова права и дужности, правне последице рјешења настају кад оно постане правоснажно.

Суд може одлучити да правне последице рјешења настају прије правоснажности, ако је то потребно ради заштите малољетника или других лица под посебном заштитом.

Правоснажно рјешење којим се мијења лични или породични статус учесника без одлагања се доставља органу надлежном за вођење матичних књига рођених за то лице.

Члан 25

Правоснажност рјешења донесеног у ванпарничном поступку не спречава учеснике да свој захтјев о коме је рјешењем одлучено остварују у парници или у поступку пред другим надлежним органом кад им је то право признато овим или другим законом.

Члан 26

У поступку у коме се одлучује о статусним стварима, против правоснажног рјешења другостепеног суда ревизија је дозвољена, ако овим или другим законом није друкчије одређено.

У поступку у коме се одлучује о имовинскоправним стварима ревизија је дозвољена под условима под којима се по Закону о парничном поступку може

изјавити ревизија у имовинскоправним споровима, ако овим или другим законом није друкчије одређено.

Члан 27

По предлогу за понављање поступка претходно ће се поступити као по неблагоприятно поднесеној жалби, ако постоје услови из члана 20 овог закона.

Против рјешења којим је поступак правоснажно завршен, предлог за понављање поступка не може се поднијети, ако је учеснику овим или другим законом признато право да свој захтјев о коме је рјешењем одлучено остварује у парници или у поступку пред другим надлежним органом.

Члан 28

О трошковима поступка у статусним стварима суд одлучује по слободној оцјени, водећи рачуна о околностима случаја и исходу поступка.

Када орган старатељства учествује у поступку као странка има право на накнаду трошкова по одредбама Закона о парничном поступку, али не и право на награду.

Трошкове које би требао да предујми орган старатељства исплаћују се из средстава суда.

Учесници сnose трошкове настале учествовањем органа старатељства, с тим што суд може одредити и друкчије.

У ванпарничним стварима које се односе на имовинска права учесника, уколико за поједине ствари законом није друкчије одређено, учесници сnose трошкове на једнаке дјелове, али ако постоји знатна разлика у погледу њиховог удјела у имовинском праву о коме се одлучује, суд ће према сразмјери тог удјела одредити колики ће дио трошкова сносити сваки од учесника.

У ванпарничним стварима из става 4 овог члана суд може одлучити да све трошкове поступка сноси учесник у чијем интересу се поступак води, односно учесник који је искључиво својим понашањем дао повод за покретање поступка.

ДРУГИ ДИО ПОСЕБНИ ПОСТУПЦИ

I. УРЕЂЕЊЕ ЛИЧНИХ СТАЊА

ГЛАВА ПРВА Одузимање и враћање пословне способности

Члан 29

У поступку одузимања и враћања пословне способности суд испитује да ли је пунољетно лице према степену способности за нормално расуђивање у стању да се само брине о својим правима и интересима и одлучује о потпуном или дјелимичном одузимању пословне способности или потпуном или дјелимичном враћању пословне способности кад престану разлози за потпуно, односно дјелимично одузимање пословне способности.

Поступак из става 1 овог члана је хитан и мора се завршити најкасније у року од 30 дана од дана пријема предлога.

Члан 30

Поступак за одузимање и враћање пословне способности покреће се по предлогу:

- 1) органа старатељства;
- 2) брачног и ванбрачног друга, дјетета, или родитеља лица код кога су се стекли законски услови за одузимање, односно ограничење пословне способности;
- 3) дједа, бабе, брата, сестре, као и унука, ако са тим лицем живи у породичној заједници;
- 4) лица којем се одузима или враћа пословна способност, ако може да схвати значење и правне посљедице овог предлога.

Члан 31

За вођење поступка надлежан је суд на чијем подручју лице коме се одузима или враћа пословна способност има пребивалиште, односно боравиште.

Члан 32

Предлог мора да садржи чињенице на којима се заснива, као и доказе којима се те чињенице утврђују или чине вјероватним.

Ако поступак није покренуо орган старатељства, предлог мора да садржи и податке из којих произилази овлашћење за покретање поступка.

Члан 33

Ако лице, према којем је покренут поступак за одузимање, односно враћање пословне способности, има непокретну имовину, суд ће без одлагања извијестити орган који води катастар непокретности ради забиљежбе поступка.

О покретању поступка обавјештава се и орган локалне управе надлежан за вођење матичних књига у којима је уписано лице којем се одузима, односно враћа пословна способност, ради евиденције вођења поступка.

Члан 34

У овом поступку суд одлучује на основу расправе.

На рочиште се позивају предлагач, старалац лица коме се одузима или враћа пословна способност, његов привремени заступник и орган старатељства.

Лице коме се одузима, односно враћа пословна способност, позива се на рочиште, осим ако ово лице, по оцјени суда, није у стању да схвати значај и правне посљедице свог учешћа у поступку.

Члан 35

Суд ће лично саслушати лице према коме се поступак води, а ако се налази у здравственој установи, саслушаће га, по правилу, у тој установи гдје ће одржати рочиште.

Суд може одустати од саслушања лица према коме се поступак води, само ако би то могло да буде штетно по његово здравље или ако саслушање уопште није могуће, с обзиром на душевно или физичко стање тог лица.

Члан 36

Суд је дужан саслушати стараоца, односно привременог заступника, предлагача и друга лица која могу да дају потребна обавјештења о животу и понашању лица према коме се поступак води и другим важним околностима.

Члан 37

Лице према коме се поступак за одузимање пословне способности води мора бити прегледано од вјештака медицинске струке одговарајуће специјалности, који ће дати налаз и мишљење о његовом душевном стању и способностима за расуђивање.

Вјештачење се врши у присуству судије, сем када се обавља у здравственој установи.

Члан 38

Суд може рјешењем одредити да лице према коме се води поступак привремено, али најдуже за три мјесеца, буде смјештено у одговарајућу здравствену установу, ако је то по мишљењу љекара неопходно, да се утврди његово душевно стање, осим ако би тиме могле наступити штетне посљедице по његово здравље.

Ако се установа из става 1 овог члана налази ван подручја суда пред којим се води поступак, овај суд ће потребне радње извести преко суда на чијем подручју се налази установа.

Члан 39

Против рјешења о смјештају у здравствену установу може изјавити жалбу лице према коме се поступак води и његов старалац, односно привремени заступник, у року од три дана од достављања преписа рјешења.

Лице према коме се поступак води може изјавити жалбу, без обзира на своје душевно стање.

Жалба не задржава извршење рјешења, ако суд из оправданих разлога не одлучи друкчије.

Суд ће жалбу са списима без одлагања доставити другостепеном суду, који је дужан одлучити у року од три дана од дана пријема жалбе.

Члан 40

Кад нађе да постоје услови за одузимање пословне способности, суд ће лицу, према коме се поступак води, одузети потпуно или дјелимично пословну способност.

Против рјешења о одузимању пословне способности лице коме је одузета пословна способност може изјавити жалбу, без обзира на своје душевно стање.

Члан 41

Суд може одложити доношење рјешења о дјелимичном одузимању пословне способности због злоупотребе алкохола или других опојних средстава, ако се, с обзиром на све околности случаја, основано може очекивати да ће се лице, према коме се води поступак, уздржати од злоупотребе алкохола или других опојних средстава.

Суд ће одложити доношење рјешења из става 1 овог члана ако се то лице, по својој иницијативи или по предлогу суда, подвргне лијечењу у одређеној здравственој установи.

Доношење рјешења из ст. 1 и 2 овог члана одлаже се на вријеме од шест до дванаест мјесеци.

Рјешење о одлагању опозваће се, ако лице прекине лијечење или буде отпуштено из здравствене установе због нарушавања реда.

Члан 42

Када престану разлози због којих је лицу одузета пословна способност, суд ће по службеној дужности, на предлог самог лица, као и по предлогу органа старатељства и лица из члана 30 овог закона, спровести поступак и зависно од његових резултата донијети рјешење о потпуном или дјелимичном враћању пословне способности.

Члан 43

Правоснажно рјешење о одузимању, односно о враћању пословне способности, суд ће доставити органу надлежном за вођење матичних књига ради уписа у матичну књигу рођених, органу који води катастар непокретности, ако лице на које се рјешење односи има непокретност, као и органу старатељства.

ГЛАВА ДРУГА

Присилни смјештај у психијатријску установу

Члан 44

У овом поступку суд одлучује о присилном смјештају ментално обољелог лица у одговарајућу психијатријску установу кад је због природе болести неопходно да то лице буде ограничено у слободи кретања или општења са спољним свијетом, као и о његовом отпуштању када престану разлози због којих је смјештено.

Поступак из става 1 овог члана мора се завршити најкасније у року од осам дана.

Члан 45

Приликом смјештаја ментално обољелог лица у психијатријску установу, мора се обезбиједити право на заштиту његовог људског достојанства, физичког и психичког интегритета уз поштовање његове личности, приватности, моралних и других увјерења.

Члан 46

Кад психијатријска установа прими на лијечење ментално обољело лице, без његове сагласности или без одлуке суда, дужна је да то у року од 48 сати пријави суду на чијем подручју се та установа налази.

Пријава психијатријске установе мора да садржи одлуку психијатра о присилном задржавању са потребном документацијом, у складу са Законом о заштити и остваривању права ментално обољелих лица ("Службени лист РЦГ", бр. 32/05).

Члан 47

Пријава из члана 46 овог закона не подноси се ако је ментално обољело лице задржано у психијатријску установу на основу одлуке донијете у поступку за одузимање пословне способности или у кривичном, односно прекршајном поступку.

Члан 48

Поступак се води по службеној дужности, чим суд прими пријаву од психијатријске установе или на други начин сазна да је неко лице присилно задржано у психијатријску установу, без своје сагласности.

Члан 49

Када суд одлучи да ментално обољело лице буде смјештено у психијатријску установу одредиће вријеме присилног смјештаја које не може да буде дуже од 30 дана, рачунајући од дана када је психијатар донио одлуку о присилном задржавању.

О својој одлуци суд обавјештава орган старатељства.

Психијатријска установа је дужна да суду доставља повремене извјештаје о здравственом стању задржаног лица.

Члан 50

Лице које је смјештено у психијатријску установу дужно је да се подвргне потребним мјерама лијечења, али је за сваку мјеру која би могла изазвати опасност по његов живот и здравље или која би могла измијенити његову личност, потребан његов пристанак или пристанак његовог заступника.

За вријеме смјештаја у психијатријску установу ментално обољелом лицу треба омогућити да одржава контакте са спољним свијетом, тј. да прима посјете, дописује се и користи телефоном.

Члан 51

Ако психијатријска установа оцијени да ментално обољело лице треба да остане на лијечењу и по истеку времена одређеног у рјешењу суда, такав предлог мора поднијети суду седам дана прије истека времена присилног смјештаја који је одредио суд.

Трајање продуженог смјештаја не може бити дуже од три мјесеца, а трајање сваког даљег продужења не дуже од шест мјесеци.

Члан 52

Суд може и прије истека времена одређеног за смјештај у психијатријску установу, на предлог психијатријске установе, да одлучи о пуштању ментално обољелог лица из психијатријске установе, ако утврди да се здравствено стање лица побољшало у толикој мјери да су престали разлози за његов даљи смјештај.

Члан 53

Против рјешења о смјештају у психијатријску установу и отпуштању из ове установе жалбу могу изјавити психијатријска установа у којој је смјештено

ментално обољело лице, смјештено лице, старалац, односно привремени заступник и орган старатељства, у року од три дана од дана пријема рјешења.

Жалба не задржава извршење рјешења, осим ако суд из оправданих разлога не одлучи друкчије.

Првостепени суд ће жалбу са списима без одлагања доставити другостепеном суду, који је дужан да донесе одлуку у року од осам дана од дана пријема жалбе.

Рок за одлучивање у поновљеном поступку, по укидном рјешењу другостепеног суда, не може бити дужи од осам дана.

ГЛАВА ТРЕЋА

Проглашење несталог лица за умрло и доказивање смрти

Члан 54

У овом поступку суд одлучује о проглашењу несталог лица за умрло и утврђује смрт лица за које о чињеници смрти нема доказа предвиђених законом.

Члан 55

Суд може прогласити за умрло лице:

1) о чијем животу за последњих пет година није било никаквих вијести, а од чијег је рођења протекло шездесет година;

2) о чијем животу за последњих пет година није било никаквих вијести, а околности под којима је нестало чине вјероватним да више није у животу;

3) које је нестало у бродолому, саобраћајној несрећи, пожару, поплави, земљотресу или у каквој другој непосредној смртној опасности коју не чине околности везане за оружани сукоб, а о чијем животу није било никаквих вијести за шест мјесеци од дана престанка опасности;

4) које је нестало у току рата или у вези са оружаним сукобима, а о чијем животу није било никаквих вијести најмање годину дана од дана престанка непријатељства.

Рокови из тач. 1 и 2 става 1 овог члана рачунају се од дана када је по последњим вијестима нестало лице било несумњиво живо, а ако се тај дан не може тачно утврдити, рок почиње тећи истеком мјесеца, односно године у којој је нестало лице по последњим вијестима било живо.

Члан 56

Предлог за проглашење несталог лица за умрло може поднијети породица несталог лица, лице које има правни интерес, као и заинтересовани орган.

Предлог из става 1 овог члана треба да садржи: чињенице које су од значаја за покретање поступка, доказе којима се утврђују те чињенице или чине вјероватним, правни интерес предлагача за подношење предлога и друге податке које садржи сваки поднесак.

Члан 57

За проглашење несталог лица за умрло надлежан је суд на чијем је подручју нестало лице имало посљедње пребивалиште, а ако није имало пребивалиште, суд на чијем је подручју имало посљедње боравиште.

Изузетно од става 1 овог члана, уколико предлог подноси породица несталог лица надлежан је и суд у мјесту пребивалишта, односно боравишта породице.

Члан 58

Суд, по пријему предлога, на погодан начин провјерава да ли су испуњене основне претпоставке за покретање поступка.

Ако суд оцијени да нијесу испуњене основне претпоставке за покретање поступка, донијеће рјешење којим се предлог одбацује.

Ако на основу података у предлогу или извршене провјере оцијени да су те претпоставке испуњене, одредиће несталом лицу стараоца и о томе обавијестити орган старатељства или ће позвати орган старатељства да му, у одређеном року, постави стараоца за заступање у поступку.

Старалац је дужан да прикупља доказе о нестанку, односно животу несталог лица и да их предлаже суду, а и сам суд ће по службеној дужности прибавити и извести доказе ради утврђивања чињеница да ли је нестало лице и кад умрло или је у животу.

Члан 59

Ако суд оцијени да су испуњени услови да се поступак покрене, издаће оглас у "Службеном листу Републике Црне Горе" и на огласној табли суда да је поступак покренут.

У огласу за покретање поступка за проглашење несталог лица умрлим, навешће се битне околности на којима се темељи предлог, позваће нестало лице да се јави, као и сваког другог ко има податке о његовом животу или смрти да без одлагања о томе обавијести суд, који ће по истеку рока од три мјесеца од дана објављивања огласа, одлучити о предлогу.

Оглас о покретању поступка за доказивање смрти неког лица треба да садржи ознаку дана, мјесеца и године за које се сматра да је то лице умрло и позив лицима која о томе нешто знају да то јаве суду у року од 30 дана од дана објављивања огласа.

Ако предлагач, по налогу суда, у одређеном року, не положи износ потребан за објављивање огласа, сматраће се да је предлог повучен.

Члан 60

По протеку рока од три мјесеца од објављивања огласа у "Службеном листу Републике Црне Горе", ако се нестали не јави и нема трага да је у животу, суд ће заказати рочиште на које ће позвати предлагача и стараоца несталог лица и извешће потребне доказе.

Ако утврди да је испуњен неки од услова из члана 55 овог закона и да резултати цјелокупног поступка поуздано указују да нестало лице није живо, суд ће донијети рјешење којим ће прогласити да је то лице умрло.

Члан 61

У рјешењу којим се нестало лице проглашава за умрло назначиће се дан, мјесец и година, а по могућности и час, који ће се сматрати као вријеме смрти несталог лица.

Као дан смрти сматра се дан када је нестало лице вјероватно умрло, односно дан који вјероватно није преживјело. Ако тај дан не може да се утврди, као дан смрти сматра се први дан после протјека рокова из члана 55 овог закона.

Члан 62

Против рјешења донесеног у првом степену жалбу могу да изјаве предлагач и старалац лица које је нестало.

Правоснажно рјешење о проглашењу несталог лица за умрло доставиће се органу надлежном за вођење матичних књига, суду надлежном за вођење оставинског поступка, нотару, органу старатељства и органу који води катастар непокретности, ако је лице проглашено за умрло имало непокретности.

Члан 63

Ако је лице које је проглашено за умрло живо или је умрло другог дана, а не оног који се по рјешењу суда сматра као дан његове смрти, може оно и свако друго лице које за то има правни интерес, као и сваки заинтересовани орган, тражити од суда да се рјешење о проглашењу несталог лица за умрло укине, односно преиначи.

О покретању поступка за укидање или преиначење рјешења о проглашењу несталог лица за умрло одмах ће се обавијестити суд који је надлежан за расправљање заоставштине тог лица, нотар и надлежни орган старатељства. Ако је поступак за расправљање заоставштине у току, суд ће донијети рјешење о прекиду поступка, а ако је заоставштина правоснажно расправљена и извршен упис у катастар непокретности, наредиће да се у књиге стави забиљежба о покретању поступка за укидање, односно преиначење рјешења о проглашењу несталог за умрлог.

Члан 64

Ако се утврди да је нестало лице у животу или да је умрло другог дана, а не оног који се по судском рјешењу сматра као дан његове смрти, суд ће укинути, односно преиначити своје раније рјешење.

Ако суд на основуведеног поступка нађе да нема мјеста укидању или преиначењу ранијег рјешења, доставиће правоснажно рјешење о томе суду надлежном за расправљање заоставштине, ради даљег поступања, односно брисања забиљежбе у катастру непокретности.

Члан 65

Ако се лице проглашено за умрло лично јави суду, суд ће, пошто утврди његову истовјетност са лицем које је проглашено за умрло, без даљег поступка укинути то рјешење.

Члан 66

Правоснажно рјешење о укидању или преиначењу рјешења о проглашењу несталог лица за умрло доставиће се органу надлежном за вођење матичних књига, суду надлежном за расправљање заоставштине и органу старатељства.

Орган старатељства на основу рјешења о укидању рјешења о проглашењу несталог за умрло укинуће старатељство, ако не постоје друге законске сметње.

Члан 67

Ако се смрт неког лица не може доказати исправама предвиђеним у прописима о матичним књигама, свако лице које има правни интерес за то, као и заинтересовани орган може предложити суду да се изведе доказ о смрти и донесе рјешење којим се утврђује смрт тога лица.

Члан 68

У поступку доказивања смрти сходно ће се примјењивати одредбе ове главе о проглашењу несталог лица за умрло, с тим да се предлог суду може поднијети одмах послје смрти лица чија се смрт доказује и да огласни рок не може бити краћи од 15 ни дужи од 30 дана.

Члан 69

Пред судовима у Републици Црној Гори не може се водити поступак за проглашење несталог страног држављанина за умрлог.

Дозвољено је доказивање смрти страног држављанина за кога се у предлогу тврди да је умро на територији Републике Црне Горе.

Члан 70

Против рјешења којим се нестало лице проглашава за умрло или се утврђује смрт једног лица, против рјешења којим се оваква рјешења укидају или преиначавају и против рјешења о одбијању предлога за покретање поступка могу изјавити жалбу предлагач, старалац лица које се проглашава за умрло или чија се смрт доказује и заинтересовано лице.

II. УРЕЂЕЊЕ ПОРОДИЧНИХ ОДНОСА

ГЛАВА ЧЕТВРТА

Продужење и престанак продуженог родитељског права

Члан 71

Суд одлучује о продужењу и престанку продуженог родитељског права послје пунољетства дјетета, кад за то постоје законом одређени разлози.

Поступак за продужење и престанак продуженог родитељског права мора се завршити најкасније у року од 15 дана од дана подношења предлога.

Дијете у поступку заступа посебан старалац одређен од суда или органа старатељства.

Члан 72

Поступак за продужење и престанак продуженог родитељског права покреће се на предлог родитеља, односно усвојиоца или органа старатељства.

Члан 73

Суд по службеној дужности утврђује душевно и физичко стање дјетета које је од значаја за његову способност да се само стара о својој личности, правима и интересима.

Одлука о предлогу за продужење и престанак продуженог родитељског права доноси се на основу расправе на рочишту на које се позивају орган старатељства, дијете, старалац дјетета и његови родитељи, његов усвојилац, без обзира да ли су они покренули поступак. Родитељи се у том поступку обавезно саслушавају, а орган старатељства дужан је да да мишљење о цјелисходности продужења родитељског права.

Душевно стање и способност дјетета утврђује се на начин одређен у члану 37 овог закона.

Члан 74

У поступку ради продужења и престанка продуженог родитељског права сходно се примјењују одредбе овог закона о одузимању и враћању пословне способности, уколико овим или другим законом није друкчије одређено.

ГЛАВА ПЕТА **Одузимање и враћање родитељског права**

Члан 75

Суд одлучује о одузимању и враћању родитељског права кад за то постоје законом одређени разлози.

Члан 76

Поступак за одузимање и враћање родитељског права покреће се на предлог другог родитеља или органа старатељства, а поступак за враћање родитељског права покреће се и на предлог родитеља којем је било одузето то право.

Поступак за одузимање и враћање родитељског права мора се завршити најкасније у року од 15 дана од дана пријема предлога.

Члан 77

Ако поступак није покренуо орган старатељства, суд ће га без одлагања обавјестити о покретању поступка и позвати да учествује у поступку.

Суд или орган старатељства могу дјетету одредити посебног стараоца за заступање у овоме поступку и кад је други родитељ жив и врши родитељско право, ако оцијене да је то потребно ради заштите интереса дјетета.

Члан 78

У овом поступку суд по службеној дужности утврђује чињенице важне за доношење одлуке, а орган старатељства дужан је да помогне суду у прибављању потребних доказа, као и да изнесе своје мишљење о цјелисходности усвајања предлога за одузимање и враћање родитељског права.

Одлука о предлогу за одузимање и враћање родитељског права доноси се на основу расправе на рочишту на које се позивају орган старатељства, родитељи дјетета и његов старалац ако је постављен. Дијете се може позвати ако је старије од десет година и ако суд оцијени да је то цјелисходно. Родитељи се у том поступку обавезно саслушавају, а дијете се саслушава само кад је то неопходно за утврђивање одлучних чињеница и није штетно за душевно здравље дјетета.

Жалба не задржава извршење рјешења, осим ако суд у одређеном случају не одреди друкчије.

ГЛАВА ШЕСТА

Дозвола за закључење брака

Члан 79

У овом поступку суд одлучује о дозволи за закључење брака између одређених лица кад се због законом прописаних услова пуноважан брак између њих може закључити само на основу те дозволе.

Члан 80

Поступак се покреће предлогом лица које не испуњава законом прописани услов за закључење пуноважног брака, а кад ни једно од лица која желе да закључе брак не испуњава прописани услов, поступак се покреће њиховим заједничким предлогом.

За поступање по предлогу мјесно надлежан је суд на чијем подручју предлагач има пребивалиште или боравиште, а по заједничком предлогу суд на чијем подручју један од предлагача има пребивалиште или боравиште.

Члан 81

Предлог мора да садржи личне податке о лицима која желе да закључе брак, чињенице на којима се заснива и доказе о тим чињеницама. Ако је предлагач малољетан, предлог мора да садржи и податке о његовим родитељима.

Члан 82

Кад је предлог поднијело малољетно лице, суд ће на погодан начин испитати све околности које су од значаја за утврђивање да ли постоји слободна воља и жеља малољетника да закључи брак, као и да ли је малољетно лице достигло тјелесну и душевну зрелост потребну за вршење права и дужности у браку.

Суд ће прибавити мишљење здравствене установе, оствариће одговарајућу сарадњу са органом старатељства, саслушаће подносиоца предлога, његове родитеље или стараоца, лице са којим малољетник намјерава да закључи брак, а по потреби може да изведе и друге доказе и прибави друге податке. Ако оцијени да је то потребно ради утврђивања одлучних чињеница, суд ће све или поједине доказе извести на рочишту. Неће се саслушати родитељ којем је одузето родитељско право, а суд ће по слободној оцјени одлучити да ли ће саслушати родитеља који без оправданих разлога не врши родитељско право. Суд ће, по правилу, саслушати малољетника без присуства осталих учесника.

Суд је дужан да испита и лична својства, имовно стање и друге битне околности које се односе на лице са којим малољетник жели да закључи брак.

По заједничком предлогу пунољетних лица, сродника по тазбини, односно усвојиоца и усвојеника, суд ће на погодан начин испитати оправданост предлога, водећи рачуна о остваривању циљева брака и о заштити породице. Кад су

заједнички предлог поднијели усвојилац и усвојеник, суд ће претходно прибавити мишљење органа старатељства.

Члан 83

Рјешење о давању дозволе за закључење брака доставља се предлагачу, лицу са којим предлагач жели да закључи брак, родитељима, односно стараоцима предлагача и надлежном органу старатељства.

Рјешење којим се одбија предлог за давање дозволе за закључење брака доставља се предлагачу.

Члан 84

Против рјешења којим се дозвољава закључење брака жалбу могу да изјаве сви учесници у поступку из члана 83 став 1 овог закона.

Против рјешења којим се одбија предлог да се малољетном лицу дозволи закључење брака жалбу може да изјави само то лице.

Лица којима је дозвољено закључење брака не могу брак закључити прије правоснажности рјешења о давању дозволе за закључење брака.

Члан 85

Заједнички предлог за дозволу за ступање у брак предлагачи могу да повуку до правоснажности рјешења.

Сматраће се да је заједнички предлог повучен и кад од предлога одустане један од предлагача.

Члан 86

Против правоснажног рјешења другостепеног суда донесеног у овом поступку ревизија није дозвољена.

ГЛАВА СЕДМА

Проглашење дјетета за рођено у браку

Члан 87

У поступку за проглашење дјетета за рођено у браку суд утврђује да је дијете које је рођено ван брака брачно.

Члан 88

За проглашење дјетета за рођено у браку надлежан је суд на чијем подручју дијете има пребивалиште, односно боравиште.

Члан 89

Предлог за проглашење дјетета за рођено у браку може да поднесе родитељ, дијете и орган старатељства.

Предлог из става 1 овог члана не може да се поднесе прије него што се утврди очинство дјетета на начин одређен законом.

Члан 90

Ради утврђивања да су родитељи дјетета имали намјеру да ступе у брак и да су у томе били спријечени због смрти једног од њих или оба, односно да је по зачећу дјетета наступила брачна сметња ради које брак није могао бити склопљен суд ће саслушати предлагача и друга лица која могу дати потребне исказе и прибавити доказе о смрти или о спријечености ради које брак не може да буде склопљен.

Члан 91

Против рјешења донесеног у поступку за проглашење дјетета за рођено у браку жалбу може поднијети предлагач из члана 89 став 1 овог закона.

Члан 92

Правоснажно рјешење о проглашењу дјетета за рођено у браку доставља се органу надлежном за вођење матичних књига рођених.

III. УРЕЂЕЊЕ ИМОВИНСКИХ ОДНОСА

ГЛАВА ОСМА РАСПРАВЉАЊЕ ЗАОСТАВШТИНЕ

1. Опште одредбе

Члан 93

У поступку за расправљање заоставштине суд утврђује ко су наследници умрлог, која имовина сачињава његову заоставштину и која права из заоставштине припадају насљедницима, легатарима и другим лицима.

Члан 94

Суд може повјерити нотару попис и процјену заоставштине, чување оставинских исправа, новца, хартија од вриједности или драгоцености.

Члан 95

За расправљање заоставштине мјесно је надлежан суд на чијем је подручју оставилац у вријеме смрти имао пребивалиште, односно боравиште (оставински суд).

Ако оставилац у вријеме смрти није имао ни пребивалиште, ни боравиште на територији Републике Црне Горе надлежан је суд на чијем се подручју налази претежни дио његове заоставштине.

Привремене мјере за обезбјеђивање заоставштине може наредити суд на чијем је подручју оставилац умро, као и суд на чијем се подручју налази имовина оставиоца.

Члан 96

Учесници, у смислу овог закона, сматрају се насљедници и легатари, као и друга лица која остварују неко право из заоставштине.

Члан 97

Поступак се покреће по службеној дужности, чим суд сазна да је неко лице умрло, или да је проглашено за умрло.

Члан 98

У поступку за расправљање заоставштине све изјаве и предлоге учесника, изузев изјава о одрицању од наслеђа, могу узимати на записник и стручни сарадници.

2. Претходне радње

Члан 99

Кад је неко лице умрло или је проглашено за умрло, орган надлежан за вођење матичних књига дужан је да, у року од 15 дана по извршеном упису, достави смртовницу оставинском суду.

Ако орган надлежан за вођење матичних књига није у могућности да прибави податке за састављање смртовнице, доставиће смртовницу само са оним подацима којима располаже и изнијеће разлоге због којих није могао смртовницу да потпуно састави и навешће податке који би могли послужити суду за проналажење насљедника и имовине умрлог.

Ако је неко лице умрло ван територије јединице локалне самоуправе у којој је имало пребивалиште, односно боравиште орган надлежан за вођење матичних књига ће оставинском суду доставити само извод из матичне књиге умрлих, као и податке којима располаже, а који могу послужити за састављање смртовнице.

Члан 100

Смртовница се саставља на основу података добијених од сродника умрлог, од лица са којима је умрли живио, као и од других лица која могу пружити податке који се уносе у смртовницу.

Смртовница се саставља и у случају кад умрли није оставио имовину.

Члан 101

Ако је оставинском суду достављена непотпуна смртовница или само извод из матичне књиге умрлих, суд ће према околностима сам саставити смртовницу, или ће састављање смртовнице повјерити органу надлежном за вођење матичних књига.

Суд може, кад је то цјелисходно, сам саставити смртовницу и кад је изводом из матичне књиге умрлих или другом јавном исправом доказана смрт неког лица или његово проглашење за умрло.

Члан 102

У смртовницу се уносе следећи подаци:

1) лично име оставиоца и по могућности матични број, име једног од његових родитеља, оставиочево занимање, датум рођења и држављанство, а за оставиоца који је био у браку и презиме које је имао прије склапања брака;

2) дан, мјесец, година, мјесто и по могућности час смрти;

3) мјесто у коме је умрли имао пребивалиште, односно боравиште.

У смртовници треба, ако је то могуће, навести:

1) лично име, датум рођења, занимање, пребивалиште, односно боравиште оставичеовог брачног друга и брачне, односно ванбрачне и усвојене дјеце;

2) лично име, датум рођења и пребивалиште, односно боравиште осталих сродника, који би могли бити позвани на наслеђе на основу закона, као и лица која су позвана на наслеђе на основу тестаментa;

3) мјесто гдје се налази имовина коју је оставилац оставио; имовина за чије држање, чување или пријављивање постоје посебни прописи; готов новац, хартије од вриједности, драгоцености, штедне књижице или друге важне исправе; навести дугове оставиоца; да ли је оставиоц писани тестамент, уговор о доживотном издржавању или споразум о уступању и расподјели имовине и навести гдје се они налазе, а ако је оставилац сачинио усмени тестамент, онда лично име, занимање и боравиште свједока пред којима је усмени тестамент сачињен; да ли се очекује рођење оставичеовог дјетета и имају ли његова дјеца или брачни друг стараоца; датум и мјесто смрти брачног друга или оставичеовог дјетета или која друга лица која би могла бити позвана на наслеђе, а која су умрла прије оставиоца.

Члан 103

Попис и процјена имовине оставиоца врши се по одлуци оставинског суда када се не зна за насљеднике или за њихово боравиште, када су насљедници лица која усљед малолетства, душевне болести или других околности не могу сама водити бригу о својим правима и интересима, када заоставштина треба да се преда јединици локалне самоуправе или другом правном лицу, као и у другим оправданим случајевима.

Суд ће попис и процјену наредити и на захтјев насљедника, легатара или повјерилаца.

Попис и процјена имовине извршиће се и без одлуке суда приликом састављања смртовнице, ако то тражи који од насљедника, легатара или повјерилаца.

Члан 104

Попис ће обухватити цјелокупну имовину, непокретну и покретну, која је била у посједу оставиоца у вријеме његове смрти.

Попис ће обухватити и имовину која је припадала оставиоцу, а која се налази код другог лица, са назначењем код кога се налази та имовина и по ком основу, као и имовину коју је држао оставилац, а за коју се тврди да није његова својина.

У попису имовине забиљежиће се потраживања и дугови оставиоца, а посебно неплаћени порези и други доприноси држави.

Члан 105

Покретне ствари пописују се по врсти, роду, броју, мјери и тежини или појединачно.

Непокретности се пописују појединачно, са назначењем мјеста гдје се налазе, културе земљишта и катастарских података, ако су познати.

Члан 106

Приликом вршења пописа имовине истовремено ће се назначити вриједност појединих покретних и непокретних ствари које улазе у заоставштину.

Члан 107

Попис и процјену имовине врши судски службеник или нотар којег одреди оставински суд или надлежни орган.

Попис и процјена се врше у присуству два пунољетна лица, а када је то потребно и уз учешће вјештака одговарајуће струке.

Попису и процјени може присуствовати свако заинтересовано лице.

Члан 108

Ако учесници приговоре попису или процјени имовине, суд може, ако то сматра за потребно, одредити да се изврши поново попис или процјена.

Ако попис имовине није извршен, суд може, на основу података заинтересованих лица, сам утврдити имовину која улази у заоставштину.

Члан 109

Надлежни орган или нотар који је извршио попис и процјену заоставштине доставиће податке о извршеном попису и процјени оставинском суду.

Члан 110

Кад се у заоставштини пронађу предмети за чије држање, чување или пријављивање постоје посебни прописи са њима ће се послуже извршеног пописа поступити по тим прописима.

Члан 111

Ако се утврди да ни један од присутних насљедника није способан да управља имовином, а нема законских заступника или ако су насљедници непознати или одсутни или кад друге околности налажу нарочиту опрезност, надлежни орган или нотар предаће, у хитним случајевима, имовину или њен дио на чување, поузданом лицу и о томе ће одмах обавијестити суд на чијем се подручју та имовина налази, који може ову мјеру измијенити или укинути.

Готов новац, хартије од вриједности, драгоцјености, штедне књижице и друге важне исправе треба у таквом случају предати на чување суду или нотару, на чијем се подручју налази имовина и обавијестити оставински суд о свим мјерама за обезбјеђење заоставштине.

Члан 112

Кад је по овом закону потребно поставити привременог стараоца заоставштине, постављање ће извршити оставински суд.

Прије постављања привременог стараоца суд ће, по могућности, затражити мишљење у погледу личности стараоца од лица која су позвана на насљеђе.

3. Поступак са тестаментом

Члан 113

Орган који саставља смртовницу провјериће да ли је после умрлог остао писани тестамент, запис о тестаменту или исправа о усменом тестаменту.

Тестамент који је умрли оставио доставиће се суду заједно са смртовницом.

Члан 114

Кад суд утврди да је лице које је оставило тестамент умрло или да је проглашено за умрло, отвориће његов тестамент без повреде печата, прочитаће га и о томе саставити записник.

Овако ће се поступити без обзира да ли је тестамент по закону пуноважан и без обзира да ли има више тестамената.

Отварање и читање тестаamenta извршиће се у присуству два пунољетна лица, који могу бити и насљедници.

Проглашењу тестаamenta могу присуствовати насљедници, легатари и друга заинтересована лица и тражити препис тестаamenta.

Суд код кога се тестамент нађе или коме буде поднесен отвориће и прочитати тестамент, иако је за расправљање заоставштине надлежан други суд или инострани орган.

Члан 115

Записник о проглашењу писаног тестаamenta треба да садржи:

- 1) колико је тестамената нађено, који датум носе и гдје су нађени;
- 2) ко их је предао суду или састављачу смртовнице;
- 3) који су свједоци присуствовали отварању и проглашењу тестаamenta;
- 4) да ли је тестамент предат отворен или затворен и каквим је печатом био запечаћен;
- 5) садржину тестаamenta.

Ако је приликом отварања тестаamenta примијећено да је печат повријеђен или да је у тестаменту нешто брисано, прецртано или исправљано или ако се што друго сумњиво нађе мора се и то у записнику навести.

Записник потписују судија, записничар и свједоци.

На проглашени тестамент суд ће ставити потврду о његовом проглашењу, са назначењем датума проглашења, као и број и датум осталих пронађених тестамената.

Члан 116

Ако је умрли изјавио усмени тестамент, и о томе постоји исправа коју су свједоци својеручно потписали, суд ће садржину ове исправе прогласити по одредбама овог закона које важе за проглашење писаног тестаamenta.

Ако такве исправе нема, свједоци пред којима је усмени тестамент изјављен саслушаће се понаособ о садржини тестаamenta, а нарочито о околностима од којих зависи његова пуноважност, па ће се записник о саслушању ових свједока прогласити по одредбама овог закона које важе за проглашење писаног тестаamenta.

Ако странка захтијева да се свјedoци усменог тестаmента саслушају под заклетвом или ако суд нађе да је такво саслушање потребно, одредиће рочиште за саслушање ових свјedoка, на које ће позвати предлагача, а остала заинтересована лица само ако се тиме не би одуговлачио поступак.

Члан 117

Ако је писани тестамент нестao или је уништен, независно од оставиoчеве воље, а међу заинтересованим лицима нема спора о ранијем постојању тог тестаmента, о облику у коме је састављен, о начину нестанка или уништења, као ни о садржини тестаmента, оставински суд ће о томе саслушати сва заинтересована лица и по њиховим предлозима извести потребне доказе, па ће тај записник прогласити по одредбама овог закона које важе за проглашење писаног тестаmента.

Ако би заоставштина, кад не би било тестаmента, постала државна својина, споразум заинтересованих лица о ранијем постојању тестаmента, о његовом облику и садржини важи само уз сагласност надлежног државног тужиоца, према мјесту гдје се имовина налази.

Ако међу заинтересованим лицима има лица која нијесу способна да се сама старају о својим пословима, споразум из ст. 1 и 2 овог члана важи само уз сагласност старатељског органа.

Члан 118

Записник о проглашењу тестаmента, са изворним писаним тестаментом, односно са исправом о усменом тестаменту или о саслушању свјedoка усменог тестаmента доставиће се оставинском суду, а суд који је тестамент прогласио задржаће њихов препис.

Изворни писани тестамент, исправа о усменом тестаменту, записник о саслушању свјedoка усменог тестаmента као и записник о садржини несталог или уништеног писаног тестаmента, чуваће се у суду одвојено од других списа, а њихов овјерени препис приложиће се списима.

4. Поступак оставинског суда по пријему смртовнице

Члан 119

По пријему смртовнице суд ће испитати да ли је надлежан за расправљање заоставштине, па ако установи да није надлежан доставиће предмет надлежном суду.

Ако суд установи да је за расправљање заоставштине надлежан инострани орган, рјешењем ће се огласити ненадлежним и обуставити поступак.

Члан 120

Ако је оставилац поставио извршиоца тестаmента, суд ће то овом саопштити и позвати га да се у одређеном року изјаснити да ли се прима те дужности.

Члан 121

Ако се очекује рођење дјетета које би било позвано на наслеђе, оставински суд ће о томе обавијестити орган старатељства.

Ако орган старатељства друкчије не одреди, о правима још нерођеног дјетета стараће се један од његових родитеља.

Члан 122

Ако према подацима из смртвнице умрли није оставио имовину, оставински суд ће обуставити расправљање заоставштине.

Суд ће тако поступити и у случају ако је умрли оставио само покретну имовину и са њима изједначена права, а ни једно од лица позваних на наслеђе не тражи да се спроведе расправа.

Ако је суд обуставио поступак због тога што се заоставштина састоји само из покретне имовине и са њима изједначених права, лица позвана на наслеђе задржавају право да могу да остварују права која им припадају као наследницима.

Кад суд одлучи да се не расправља заоставштина обавијестиће о томе орган старатељства, ако међу наследницима има лица која нијесу способна да се сама старају о својим пословима, а немају родитеље.

Члан 123

Кад се по закону може тражити издвајање заоставштине од имовине наследника, суд ће на предлог овлашћених лица наредити то издвајање, примјењујући при том сходно одредбе овог закона о привременим мјерама за обезбјеђење заоставштине.

Члан 124

Мјере за обезбјеђење заоставштине оставински суд може одредити током читавог поступка.

Оставински суд може током оставинског поступка мијењати и укидати мјере обезбјеђења заоставштине које је одредио сам или неки други суд на захтјев учесника.

Ако су рјешењем одређене мјере за обезбјеђење заоставштине, а услед одлагања изазваних жалбом постоји опасност да се извршење ових мјера осујети, суд ће одлучити да жалба не задржава извршење.

5. Расправљање заоставштине

Члан 125

За расправљање заоставштине суд ће одредити рочиште.

У позиву на рочиште суд ће заинтересована лица обавијестити о покретању поступка и постојању тестаментa, ако постоји, и позвати да одмах доставе суду писани тестамент, запис о тестаменту, односно исправу о усменом тестаменту, ако се код њих налази или да назначе свједоке усменог тестаментa.

Суд ће у позиву упозорити заинтересована лица да могу до завршетка поступка дати суду изјаву да ли се примају наслеђа или се наслеђа одричу усмено на рочишту, или нотарски запис о наследничкој изјави, а ако на рочиште не дођу или не дају изјаву да се претпоставља да се прихватају наслеђа и да ће суд о њиховим правима одлучити према подацима којима располаже. Посебно ће их упозорити да изјава о дјелимичном одрицању од наслеђа и изјава о одрицању од наслеђа под условом не производи правно дејство.

О покретању поступка за расправљање заоставштине, ако је умрли оставио тестамент, суд ће обавијестити и на рочиште позвати и она лица која би могла по закону полагати право на наслеђе.

Ако је оставилац поставио извршиоца тестаamenta, суд ће и њега обавијестити о покретању поступка.

Члан 126

Ако се не зна да ли има наследника, суд ће огласом позвати лица која полажу права на наслеђе да се пријаве суду у року од шест мјесеци од објављивања огласа.

Оглас ће се истаћи на огласну таблу суда, објавити у "Службеном листу Републике Црне Горе", а по потреби и на други начин.

На исти начин суд ће поступити ако је наследнику постављен привремени старалац због тога што је боравиште наследника непознато, а наследник нема пуномоћника, или због тога што се наследник или његов законски заступник, који немају пуномоћника, налази у иностранству, тако да се достављање није могло извршити (члан 81 став 3 тач.1 и 2 Закона о парничном поступку).

По истеку рока из става 1 овог члана, суд ће расправити заоставштину на основу изјаве постављеног староца и података којима суд располаже.

Члан 127

У поступку за расправљање заоставштине суд ће расправити сва питања која се односе на заоставштину, а нарочито о праву на наслеђе, о величини наслијеђеног дијела и о праву на легат.

О овим правима одлучује суд, по правилу, пошто од заинтересованих лица узме потребне изјаве.

О правима лица која нијесу дошла на рочиште, а уредно су позвана, суд ће одлучити према подацима којима располаже, узимајући у обзир њихове писане изјаве које стигну до доношења одлуке.

Приликом расправљања заоставштине заинтересована лица могу давати изјаве без присуства других заинтересованих лица и није потребно да се у сваком случају тим лицима даје прилика да се изјасне о изјавама других заинтересованих лица.

Ако суд посумња да је лице, које по закону полаже право на наслеђе, једини или најближи сродник умрлог, саслушаће лица за која сматра да би могла имати једнако или јаче право на наслеђе, а та лица позваће и огласом сходно одредби члана 126 овог закона.

Члан 128

Ако се наследник примио наслеђа или се одрекао наслеђа, изјаву о томе мора потписати он сам или његов законски заступник или пуномоћник.

Потпис на изјави о примању наслеђа или о одрицању од наслеђа, која је у писаном облику поднијета суду, као и потпис на пуномоћју, морају бити овјерени од стране суда, односно нотара.

У изјави треба навести да ли се наследник прима, односно одриче дијела који му припада, по закону или на основу тестаamenta, или се изјава односи на нужни дио.

Изјаву о одрицању од наслеђа наследник може дати пред оставинским судом, пред сваким другим стварно надлежним судом и нотаром. Ову изјаву са истим

правним дејством насљедник може дати и пред конзуларним представником или дипломатским представником, који врши конзуларне послове, односно страним нотаром.

Приликом давања изјаве о одрицању од насљеђа суд ће наследника упозорити да се може изричито одрећи насљеђа само у своје име.

Члан 129

Суд ће прекинути расправљање заоставштине и упутити учеснике да покрену парницу или поступак пред другим надлежним органом, ако су међу учесницима спорне чињенице од којих зависи неко њихово право.

Суд ће поступити на начин из става 1 овог члана нарочито ако су спорне чињенице:

1) од којих зависи право на насљеђе, а нарочито пуноважност или садржина тестаментна или однос насљедника и оставиоца на основу кога се по закону насљеђује;

2) од којих зависи основаност захтјева нацивјелог брачног друга и потомака оставиочевих да им се из заоставштине издвоје предмети домаћинства који служе за задовољавање свакодневних потреба;

3) од којих зависи величина насљедног дијела, а нарочито урачунавање у насљедни дио;

4) од којих зависи основаност искључења нужних насљедника или основаност разлога за недостојност;

5) о томе да ли се неко лице одрекло насљеђа.

Ако у наведеним случајевима не постоји спор о чињеницама, већ се учесници споре о примјени права, оставински суд расправиће правна питања у поступку за расправљање заоставштине.

Члан 130

Ако међу учесницима постоји спор о праву на легат или о другом праву из заоставштине, суд ће упутити странке да поведу парницу или поступак пред другим надлежним органом, али неће прекидати расправљање заоставштине.

Члан 131

Ако се насљедници споре о чињеницама или о примјени права, суд ће прекинути расправљање заоставштине и упутити учеснике да поведу парницу или поступак пред другим надлежним органом у случајевима:

1) ако између насљедника постоји спор о томе да ли нека имовина улази у заоставштину;

2) ако између насљедника постоји спор поводом захтјева оставиочевих потомака који су са њим живјели у заједници, да им се из заоставштине издвоји дио који одговара њиховом доприносу у повећању вриједности оставиочеве имовине.

Члан 132

Суд ће упутити на парницу, односно на поступак пред другим надлежним органом учесника чије право сматра мање вјероватним.

Ако суд прекине поступак, одредиће рок у коме треба покренути парницу, односно поступак пред другим надлежним органом.

Ако учесник у одређеном року поступи по рјешењу суда, прекид поступка трајаће док парница, односно поступак пред другим надлежим органом не буде правоснажно завршен.

Ако учесник у одређеном року не поступи по рјешењу суда, наставиће се расправљање заоставштине и, ако странка до завршетка тог поступка не поднесе доказ да је покренула парницу, односно поступак пред другим надлежим органом довршиће се расправљање заоставштине без обзира на захтјеве у погледу којих је учесник упућен на парницу, односно поступак пред другим надлежим органом.

Кад је оставински суд распрвио заоставштину по ставу 4 овог члана, као и кад је распрвио заоставштину, а требало је да учеснике упути на парницу, правоснажност одлуке оставинског суда не спрјечава да се о односном захтјеву покрене парница или поступак пред другим надлежим органом.

6. Рјешење о наслеђивању и о легату

Члан 133

Кад суд утврди којим лицима припада право на наслеђе огласиће та лица за наследнике рјешењем о наслеђивању.

Рјешење о наслеђивању садржи:

1) лично име оставиоца, име једног од родитеља, занимање, датум рођења и држављанство оставиоца, а за лица која су била у браку и њихово дјевојачко презиме;

2) означење непокретности са подацима из катастра непокретности, као и означење покретних ствари, са позивом на попис;

3) лично име, занимање и пребивалиште наследника, однос наследника према оставиоцу, да ли наслеђује као законски или тестаментални наследник, ако има више наследника и дио у коме учествује у наслеђу;

4) да ли је и уколико право наследника одложено због неприспјелог времена или је ограничено на извјесно вријеме или је одложено због неиспуњеног услова или је зависно од раскидног услова, односно налога који се има сматрати као раскидни услов или је ограничено право плодуживања у чију корист;

5) лично име, занимање и пребивалиште лица којима је припао легат, плодуживање или које друго право из заоставштине, са тачним назначењем тог права.

Ако у поступку за расправљање заоставштине сви наследници споразумно предложе диобу и начин диобе, суд ће овај споразум унијети у рјешење о наслеђивању.

Члан 134

Рјешење о наслеђивању доставиће се свим наследницима и легатарима, као и другим лицима која су у току поступка истакла захтјев из заоставштине.

Правоснажно рјешење о наслеђивању доставиће се надлежном органу.

Члан 135

Кад буду поднијети докази о извршењу и обезбјеђењу обавеза које су наследнику наложене тестаментом у корист лица која нијесу способна да се сама

старају о својим пословима или за постизање неке опште корисне сврхе, суд ће наредити да се у катастар непокретности изврше потребни уписи, као и да се овлашћеним лицима предају покретне ствари које се налазе на чувању код суда, нотара или трећег лица.

Члан 136

Кад је право насљедника или легатара одложено због недоспјелости времена или је ограничено на извјесно вријеме или је одложено због још неиспуњеног услова или је зависно од раскидног услова, односно налога који се има сматрати као раскидни услов, суд ће по предлогу заинтересованих лица одредити привремене мјере за обезбјеђење односног дијела заоставштине, уколико тестаментом није друкчије одређено.

Члан 137

Ако насљедници не оспоравају легат, суд може и прије доношења рјешења о насљеђивању, а на захтјев легатара, донијети посебно рјешење о легату.

У том случају сходно ће се примјењивати одредбе о достављању правоснажног рјешења о насљеђивању надлежном органу, о уписима у катастар непокретности и о предаји покретних ствари, које се налазе на чувању код суда, нотара или трећег лица.

Члан 138

Кад суд утврди да нема насљедника или кад се не зна да ли има насљедника, а у року прописаном овим законом не јави се нико ко полаже право на насљеђе, донијеће рјешење да се заоставштина преда јединици локалне самоуправе на чијој је територији оставилац имао пребивалиште, а ако није имао пребивалиште, јединици локалне самоуправе на чијој територији је имао боравиште.

Ако је оставилац имао непокретну имовину ван мјеста пребивалишта, односно боравишта, непокретности ће се предати јединици локалне самоуправе на чијој се територији налази.

Ако оставилац није имао ни пребивалиште ни боравиште на територији Републике Црне Горе, покретне ствари предаће се јединици локалне самоуправе на чијој се територији налазе.

Члан 139

Правоснажно рјешење о насљеђивању или легату обавезује учеснике који су учествовали у поступку расправљања заоставштине, уколико им није признато право да свој захтјев остварују у парници.

7. Насљедноправни захтјеви послије правноснажности рјешења о насљеђивању

Члан 140

Ако се по правоснажности рјешења о насљеђивању или рјешења о легату пронађе имовина, за коју се у вријеме доношења рјешења није знало да припада

заоставштину, суд неће поново расправљати заоставштину већ ће ову имовину новим рјешењем расподијелити на основу раније донесеног рјешења о наслеђивању.

Изузетно од става 1 овог члана, суд ће поново расправити заоставштину имовине за коју се није знало у вријеме доношења рјешења да припада заоставштини, у случају да наследник који се био одрекао наслеђа изјави да се прихвата наслеђа новопронађене имовине.

Ако раније није расправљена заоставштина, суд ће расправити заоставштину само ако се пронађена имовина састоји из непокретности.

Ако се пронађена имовина састоји из покретне имовине мале вриједности, суд ће расправити заоставштину само на захтјев заинтересованих лица.

Члан 141

Ако се по правоснажности рјешења о наслеђивању или рјешења о легату пронађе тестамент, суд ће га прогласити и доставити оставинском суду, а задржаће његов репис.

Оставински суд неће поново расправљати заоставштину већ ће обавијестити заинтересована лица о проглашењу тестамена и упозорити их да могу своја права на основу тестамена остварити у парничном поступку.

Члан 142

Ако по правоснажности рјешења о наслеђивању или рјешења о легату, неко лице које није учествовало у поступку за расправљање заоставштине полаже право на заоставштину као наследник, оставински суд неће расправљати заоставштину, већ ће то лице упутити да своје право може да оствари у парничном поступку.

Члан 143

Када је расправљање заоставштине завршено правоснажним рјешењем о наслеђивању или рјешењем о легату, а постоје услови за понављање поступка по правилима парничног поступка, неће се обновити поступак за расправљање заоставштине, већ странке своја права могу остварити у парничном поступку.

8. Поступак кад је за расправљање заоставштине надлежан инострани орган

Члан 144

Кад је за расправљање заоставштине надлежан инострани орган, суд на чијем је подручју оставилац умро издаће, по пријему смртовнице, оглас којим ће позвати сва лица у земљи која имају захтјев према заоставштини као наследници, легатари или повјериоци, да у огласном року, који не може бити краћи од 30 дана ни дужи од шест мјесеци и који тече од дана објављивања огласа у "Службеном листу Републике Црне Горе", пријаве своје захтјеве. У противном случају, покретна имовина из заоставштине ће се предати надлежном органу стране државе или лицу које тај орган овласти за пријем те имовине.

Оглас ће се истаћи на огласну таблу суда и објавити у "Службеном листу Републике Црне Горе", а по потреби и на други погодан начин, а један примјерак огласа доставиће се најближем дипломатском или конзуларном представништву односне државе у нашој земљи.

Неће се издати оглас ако је вриједност заоставштине без одбитка дугова мања од вриједности спора мале вриједности.

Ако се не изда оглас, заоставштина се не смије предати прије него што протекну три мјесеца од дана смрти страног држављанина.

Члан 145

Ако који од наследника или легатара пријави свој захтјев, суд ће задржати заоставштину, односно њен дио који је потребан за покриће тог захтјева све док орган стране државе не донесе правоснажну одлуку о том захтјеву.

Суд ће у погледу пријављеног захтјева извршити ову одлуку из задржане заоставштине или из њеног дијела, а остатак ће предати органу стране државе.

Ако који повјерилац пријави своје потраживање, суд ће задржати заоставштину или њен дио који је потребан за покриће тог потраживања све док оно не буде подмирено или обезбијеђено.

Члан 146

Ако је за расправљање заоставштине страног држављанина у погледу његове покретне имовине надлежан инострани орган, суд ће ако сви насљедници који се налазе у Републици Црној Гори предложе да расправу спроведе суд у Републици Црној Гори, позвати све насљеднике и легатаре у иностранству да у року од шест мјесеци од дана достављања позива истакну приговор ненадлежности суда у Републици Црној Гори.

Познати насљедници којима се не зна боравиште позваће се огласом.

Оглас ће се објавити у "Службеном листу Републике Црне Горе" и на огласној табли суда, а по потреби и на други начин.

Примјерак огласа доставиће се најближем дипломатском или конзуларном представништву односне иностране државе у Републици Црној Гори.

Ако ни један од насљедника или легатара из иностранства није истакао приговор ненадлежности суда у Републици Црној Гори, у року из става 1 овог члана, суд у Републици Црној Гори ће, након истека тог рока, расправити заоставштину.

9. Спровођење оставинских расправа

Члан 147

Предсједник основног суда, након оцјене стања у свом суду (сагласно броју судија, стручних сарадника, броја и дужине трајања неријешених предмета и сл.), може све оставинске предмете повјерити на рад нотарима са сједиштем канцеларија у подручју тог суда.

Члан 148

Нотари као судски повјереници спроведе радње и доносе одлуке у оставинском поступку сходно одлуци суда о повјеравању и одредбама овог закона.

Суд може из важних разлога увијек одузети нотару даље спровођење оставинске расправе које му је повјерено и расправу сам провести или повјерити другом нотару.

Важни разлози из става 2 овог члана односе се на престанак вршења нотарских послова, сходно Закону о нотарима ("Службени лист РЦГ", број 68/05).

Против одлуке суда из ст. 1 и 2 овог члана није допуштена жалба.

Члан 149

Нотар повјерене му радње у насљедним стварима извршава у складу са одредбама овог закона по којим суд спроводи тај поступак.

У поступку који се спроводи пред нотаром странка може бити заступана по одредбама које се примјењују на заступање у ванпарничном поступку.

Члан 150

Повјерени поступак спровођења оставинске расправе нотар је дужан да спроведе у року од 30 дана, рачунајући од дана пријема предмета.

У случају да нотар из оправданих разлога не успије у року из става 1 овог члана спровести све радње, доставиће о томе извјештај суду у којем ће образложити разлоге због којих није завршио поступак.

Члан 151

Као повјереник суда у оставинском поступку нотар, на основу одлуке суда о повјеравању, спроводи радње и доноси одлуке прописане овим законом.

У случајевима из одредбе чл. 129, 130 и 131 став 1 тачка 1 овог закона нотар ће вратити спис надлежном суду.

У случајевима из члана 131 став 1 тачка 2 овог закона нотар може доносити одлуке само уз сагласност свих странака у поступку, а у недостатку сагласности вратиће списе надлежном суду.

Након правоснажности рјешења којим је поступак окончан, нотар ће вратити спис надлежном суду.

Члан 152

Суд ће спровођење оставинских расправа повјеравати нотарима према одредбама Закона о нотарима у службеном сједишту нотара.

Кад на подручју суда више нотара има своја сједишта, предмети ће им се додјеливати у рад равномјерно по абecedном реду личног имена нотара.

Члан 153

Позив и друге исправе које саставља као судски повјереник, нотар доставља странкама сходно достављању прописаном у Закону о парничном поступку.

Члан 154

У вршењу повјереног посла нотар је овлашћен да прибавља потребне податке и исправе од других надлежних органа. Поднесци којима то тражи ослобођени су од плаћања такси.

Члан 155

Нотар не може, осим из посебно оправданих разлога, одбити повјерени посао.

О оправданости разлога из става 1 овог члана одлучује предсједник суда који му је посао повјерио.

Надзор над радом нотара као судског повјереника обавља предсједник суда који му је повјерио посао.

Кад нотар одбије повјерени посао или кад му суд одузме повјерени посао, предсједник суда ће наредити нотару предају списа.

Ако нотар не преда списе суду, предсједник суда ће поступак предаје спровести по службеној дужности.

Члан 156

У случају престанка вршења послова нотара или промјене службеног сједишта нотара, којем је суд повјерио спровођење оставинског поступка, поступиће се по одредбама Закона о нотарима.

Члан 157

Накнада за рад и накнада трошкова нотара одређују се сходно одредбама Закона о нотарима.

ГЛАВА ДЕВЕТА

Одређивање накнаде за експроприсану непокретност

Члан 158

У овом поступку суд одређује накнаду за експроприсану непокретност кад корисник експропријације и ранији власник пред органом управе надлежним за имовинскоправне послове нијесу закључили споразум о накнади за експроприсану непокретност.

Члан 159

Ако се споразум о накнади у цјелини не постигне у року од два мјесеца од дана правоснажности рјешења о експропријацији, орган управе надлежан за имовинскоправне послове доставиће правоснажно рјешење о експропријацији са свим списима суду на чијем се подручју налази експрописана непокретност, ради одређивања накнаде.

Ако орган надлежан за имовинскоправне послове не поступи по ставу 1 овог члана, ранији власник и корисник експропријације могу се непосредно обратити суду ради одређивања накнаде.

Члан 160

Поступак одређивања накнаде за експроприсану непокретност покреће се и води по службеној дужности.

Поступак из става 1 овог члана мора се завршити најкасније у року од три мјесеца од дана покретања поступка пред судом.

Члан 161

Суд ће одредити рочиште да би кориснику експропријације и ранијем власнику дао могућност да се изјасни о облику и обиму, односно висини накнаде, као и о доказима који се прибављају по службеној дужности.

Суд ће на рочишту извести и друге доказе које учесници предложе, ако нађе да су од значаја за одређивање накнаде, а по потреби одредиће и вјештачење.

Члан 162

Пошто утврди све важне чињенице, суд доноси рјешење којим одређује облик, обим, односно висину накнаде, камату и рок за извршење обавеза.

Ако се корисник експропријације и ранији власник споразумију о облику и обиму, односно висини накнаде, суд ће такав споразум унијети у записник, уколико нађе да није у супротности са принудно правним прописима.

Члан 163

Ако се корисник експропријације и ранији власник споразумију да се накнада за експроприсану зграду или стан одреди у облику давања друге зграде или стана, споразумом ће одредити и рок за извршење узајамних обавеза. Ако тај рок не одреде, суд ће рјешењем о накнади одредити рок за испуњење узајамних обавеза из споразума странака.

Одредба става 1 овог члана сходно се примјењује и на лице коме је приход од тог земљишта услов за егзистенцију, кад му је, по споразуму са корисником експропријације или на његов захтјев, накнада за експроприсано пољопривредно земљиште одређена давањем у својину друге непокретности.

Члан 164

Трошкове поступка одређивања накнаде пред судом сноси корисник експропријације, осим трошкова који су изазвани неоправданим поступцима ранијег власника.

Члан 165

Одредбе овог закона о поступку одређивања накнаде за експроприсану непокретност сходно се примјењују и у другим случајевима када се ранијем власнику по закону признаје право на накнаду за непокретност на којој је изгубио или му је ограничено право својине или друго стварно право.

ГЛАВА ДЕСЕТА

Уређење управљања и коришћења заједничке ствари

Члан 166

У овом поступку суд уређује начин управљања и коришћење заједничке ствари сувласника, сукорисника и других суддржалаца исте ствари (заједничари).

Члан 167

Поступак може да покрене сваки заједничар који сматра да је повријеђен у праву управљања или коришћења заједничке ствари.

Предлог мора да обухвати све заједничаре, податке о заједничкој ствари која је предмет поступка, као и разлоге због којих се поступак покреће.

Предлог се подноси суду на чијем подручју се заједничка ствар налази, а ако се ствар налази на подручју више судова, предлог се може поднијети сваком од тих судова.

Члан 168

По пријему предлога суд ће заказати рочиште на које ће позвати све заједничаре, указаће им на могућност и помоћи им да споразумно уреде начин управљања, односно коришћења заједничке ствари.

Споразум заједничара суд ће унијети у записник као судско поравнање, ако се заједничари са тим сагласе пошто им суд предочи природу и правно дејство судског поравнања.

Члан 169

Ако се сви заједничари не споразумију, суд ће извести потребне доказе и на основу резултата цјелокупног поступка донијети рјешење којим ће уредити начин коришћења или управљања заједничком ствари по одговарајућим законским прописима материјалног права, водећи рачуна о њиховим посебним и заједничким интересима.

Кад се предлогом тражи уређење коришћења заједничког стана или пословних просторија, суд ће нарочито уредити које ће просторије заинтересована лица користити посебно, а које заједнички, како ће се користити заједничке просторије и како ће се сносити трошкови коришћења просторија.

Члан 170

Кад је међу заједничарима спорно право на ствар која је предмет поступка или је споран обим права, односно удио у праву, суд ће упутити предлагача да у року од 15 дана покрене парницу или поступак пред другим надлежим органом ради рјешења спорног права, односно правног односа.

Ако предлагач покрене поступак на који је упућен, суд ће прекинути поступак по предлогу до окончања тог поступка, а ако поступак у одређеном року не покрене, сматраће се да је предлог повукао.

Суд може привремено, до доношења одлуке надлежног органа, уредити односе заједничара у погледу управљања, односно коришћења заједничке ствари кад то околности случаја захтијевају, а нарочито да би се спријечила знатнија штета, самовлашће или очита неправда за поједине заједничаре.

Одредба става 3 овог члана примијениће се и кад су заједничари суддржаоци ствари који не располажу доказима о законитом основу стицања државине.

Члан 171

Правоснажност рјешења донесеног у овом поступку не спрјечава учеснике да у парници или у поступку пред другим надлежим органом остварују захтјеве у односу на ствар о чијем управљању, односно коришћењу је одлучено рјешењем.

Против рјешења није дозвољена ревизија.

Члан 172

Одредбе ове главе закона примјењују се и на власнике посебних дјелова зграде у погледу управљања и коришћења заједничких дјелова зграде који служе згради

као цјелини или само неким посебним дјеловима зграде, у ком случају се сувласницима сматрају само власници тих дјелова зграде, ако се уређењем њихових узајамних односа не дира у права власништва других дјелова зграде.

Односи између власника посебних дјелова зграде уређују се у складу са Законом о етажној својини ("Службени лист РЦГ", бр. 71/04).

ГЛАВА ЈЕДНАЕСТА

Диоба заједничких ствари или имовине

Члан 173

У овом поступку суд одлучује о диоби заједничких ствари или имовине.

Члан 174

Поступак диобе заједничке ствари или имовине може покренути сваки заједничар, а предлог мора обухватити све заједничаре.

Предлог мора да садржи податке о предмету и удјелима заједничара, о заједничарима, као и о другим лицима која на предмету диобе имају неко стварно право. За непокретности морају се навести катастарски подаци и приложити одговарајући писани докази и о праву својине, праву службености и другим стварним правима.

Предлог се подноси суду на чијем се подручју ствар или имовина налази, а ако се заједничке ствари или имовина налазе на подручју више судова, надлежан је сваки од тих судова.

Члан 175

Ако суд, поступајући по предлогу, утврди да је међу заједничарима спорно право на стварима које су предмет диобе или право на имовину, удио о заједничким стварима, односно имовини или је спорно које ствари, односно права улазе у заједничку имовину, прекинуће поступак и упутити предлагача да у року од 15 дана покрене парницу.

Ако предлагач у року из става 1 овог члана не покрене поступак, сматраће се да је предлог повучен.

Члан 176

Суд ће по пријему предлога заказати рочиште на које ће позвати све заједничаре и лица која на предмету диобе имају неко стварно право.

Лица која имају право службености или друга стварна права на стварима које су предмет диобе могу се обратити суду да одлучи о тим правима.

Сваки учесник може предложити да се на рочиште позову и друга лица чији би интереси могли бити диобом повријеђени. Ако заједничари не оспоре њихова права, унијеће се и то у записник и узети у обзир приликом доношења одлуке о диоби.

Члан 177

Ако учесници у току поступка постигну поравнање о условима и начину диобе, суд ће поравнање унијети у записник, настојећи да се поравнањем уреде сва

спорна питања између заједничара, као и стварна права других лица на стварима диобе и права осталих лица према заједничарима у вези са извршеном диобом.

Члан 178

Ако учесници не постигну споразум о начину диобе, суд ће их саслушати, извешће потребне доказе, а када је то нужно и вјештачење, па ће, на основу резултата цјелокупног поступка, у складу са одговарајућим законским прописима материјалног права, донијети рјешење о диоби и начину диобе заједничке ствари или имовине, настојећи да задовољи оправдане захтјеве и интересе заједничара.

Ако је заједничку ствар или имовину немогуће подијелити физички или ако би се тиме знатно смањила њихова вриједност, суд може одредити да ствари или имовина припадне само једном носиоцу права, с тим што ће одредити износ који овај треба да исплати другом носиоцу права на заједничкој ствари, као и мјесто и вријеме исплате или одлучити да се ствар, односно имовина прода и тако добијени износ подијели.

Продаја се врши по одредбама Закона о извршном поступку ("Службени лист РЦГ", бр. 23/04).

Члан 179

При одлучивању да предмет диобе припадне једном од учесника, суд ће посебно имати у виду оправдане потребе тог учесника због којих тај предмет треба управо њему да припадне.

Члан 180

Рјешење о диоби садржи предмет, услове и начин диобе, податке о физичким дјеловима ствари и правима који су припали сваком од заједничара, као и њихова права и обавезе утврђене диобом.

Рјешењем о диоби суд ће одлучити и о начину остваривања службености и других стварних права на дјеловима ствари, која је физички подијељена између заједничара.

ГЛАВА ДВАНАЕСТА **Уређење међа**

Члан 181

У овом поступку суд утврђује границу између сусједних непокретности кад су међни знаци уништени, оштећени, помјерени или спорни, а сусједи не могу споразумно да утврде границу.

Члан 182

Предлог за уређење међа између сусједних катастарских парцела може поднијети сваки од власника, односно држалац тих парцела, а кад је то законом одређено и овлашћени орган.

Предлог мора да садржи податке о власницима, односно држаоцима сусједних парцела и о катастарским парцелама између којих се међа уређује, са ознакама тих

парцела из катастра непокретности као и разлоге због којих се поступак покреће, као и вриједност спорне међашке површине.

Члан 183

По пријему предлога суд ће заказати рочиште у суду на које ће позвати учеснике ради покушаја споразумног уређења међа.

Ако се учесници споразумију да уреде међе, споразум ће се унијети у записник и исто има карактер судског поравнања.

Ако се учесници не споразумију, суд ће заказати рочиште на лицу мјеста на које ће, поред учесника, позвати вјештака геодетске струке, а по потреби и свједоке на које су се учесници у предлогу или на рочишту пред судом позвали.

Уз позив на рочиште учесницима се налаже да поднесу све исправе и скице и друге доказе од значаја за уређење међа, а по могућности да поведу и свједоке. У позиву учесници ће се упозорити на посљедице недоласка на рочиште.

Члан 184

Ако предлагач не дође на рочиште, а био је уредно позван, рочиште ће се одржати уколико то предложи неко од осталих учесника.

Ако нико не предложи одржавање рочишта, сматраће се да је предлагач повукао предлог.

Члан 185

Ако међу учесницима постоји спор о међашкој површини чија вриједност не прелази вриједност спора мале вриједности у парничном поступку, суд ће ријешити у поступку уређења међа на основу јачег права, а ако то није могуће, на основу посљедњег мирног посједа. Уколико се спор не може ријешити ни на овај начин, суд ће међашку површину подијелити по правичности, водећи рачуна о околностима и приликама које се односе на конкретни случај, а посебно на положај земљишта, дужину међе, величину површине, културу, природне услове, конфигурацију, атмосферске прилике и др.

Суд ће поступити на овај начин без обзира на вриједност међашке површине, ако се учесници тако споразумију.

Члан 186

Ако међу учесницима постоји спор о међашкој површини чија вриједност прелази вриједност спора мале вриједности у парничном поступку, а не постигне се споразум у смислу члана 185 став 2 овог закона, суд ће упутити предлагача на парницу и обуставиће ванпарнични поступак.

Члан 187

На рочишту за уређење међа суд ће на лицу мјеста утврдити граничну линију катастарских парцела учесника и обиљежити је граничним знацима.

О радњама предузетим на рочишту за уређење међа саставља се записник у који се уноси нарочито: опис и скица затеченог стања, садржај изјава учесника, вјештака и свједока, као и опис и скица стања успостављеног уређењем међа.

Члан 188

У рјешењу о уређењу међа суд описује граничну линију између катастарских парцела учесника, позивајући се на скицу успостављеног стања која је саставни дио рјешења.

Члан 189

Против правоснажног рјешења другостепеног суда донесеног у овом поступку ревизија није дозвољена.

ГЛАВА ТРИНАЕСТА

ИСПРАВЕ

1. Састављање судског тестаментa

Члан 190

Судски тестамент се саставља у суду, а ван суда када учесник није способан да дође у суд или када за то постоје други оправдани разлози.

Члан 191

За састављање судског тестаментa мјесно је надлежан сваки стварно надлежан суд.

Судски тестамент саставља судија.

Члан 192

Прије него што приступи састављању судског тестаментa, судија утврђује идентитет учесника.

Кад судија не познаје учесника лично и по имену, идентитет учесника се утврђује јавном исправом са фотографијом или изјавом два пунољетна свједока, чији је идентитет утврђен јавним исправама.

Члан 193

Кад је учесник неписмен, нијем, слијеп или не познаје језик који је у службеној употреби у суду, састављање судског тестаментa вршиће се у присуству два пунољетна свједока које судија лично познаје или чији је идентитет утврдио јавним исправама са фотографијом.

Члан 194

Ако учесник не зна језик на коме се саставља судски тестамент, судија ће судски тестамент саставити уз учешће судског тумача.

Ако је учесник глувонијем или слијеп судија ће судски тестамент саставити уз учешће тумача који се са учесником може споразумјети.

Члан 195

При састављању судског тестаментa свједоци не могу бити: потомци завјештаоца, његови усвојеници и њихови потомци, његови преци и усвојиоци, његови сродници у побочној линији до четвртог степена закључно, брачни другови свих ових лица и брачни друг завјештаоца.

Одредба става 1 овог члана сходно се примјењује и на судске тумаче.

Члан 196

Свједоци при састављању судског тестаментa могу бити лица која су писмена и која познају службени језик и језик учесника, а ако је учесник нијем, уколико се са њим могу споразумјети.

Члан 197

Приликом састављања судског тестаментa судија испитује да ли учесници имају правну и пословну способност.

Члан 198

Пошто утврди да постоје услови из члана 197 овог закона, судија испитује да ли постоји слободна и озбиљна воља да се састави судски тестамент.

Члан 199

Ако суд утврди да нијесу испуњени услови из чл. 197 и 198 овог закона, рјешењем ће одбити да састави судски тестамент.

Члан 200

О састављању судског тестаментa саставља се записник у који се уноси и начин на који је утврђен идентитет оставиоца, свједока и тумача који су присуствовали састављању судског тестаментa.

Записник потписују и лица из става 1 овог члана.

Уз записник се прилаже примјерак састављеног судског тестаментa.

Члан 201

Кад саслуша казивања завјештаоца, судија ће његову изјаву вјерно унијети у записник, по могућности ријечима завјештаоца, пазећи при томе да воља завјештаоца буде јасно изражена.

У записник ће се унијети и све околности које би могле бити важне за пуноважност тестаментa.

Кад је то потребно, судија ће завјештаоцу објаснити прописе који ограничавају завјештаоца у располагању тестаментом.

Члан 202

Пошто завјешталац сам прочита записник о судском тестаменту и изјави да је његова посљедња воља у свему вјерно унијета, судија ће ово потврдити на тестаменту.

Члан 203

У случају да завјешталац није у стању да прочита тестамент који му је саставио судија, овај ће га прочитати завјештаоцу у присуству два свједока, па ће онда завјешталац у присуству два свједока тестамент потписати или ставити на њега свој рукознак, пошто изјави да је то његов тестамент.

Свједоци ће се потписати на тестаменту.

Судија ће на тестаменту потврдити да су све ове радње извршене.

Ако завјешталац не познаје језик који је у службеној употреби у суду или је нијем или глув, судија ће преко заклетог тумача прочитати тестамент, а завјешталац ће преко тумача изјавити да је тестамент његов.

Свједоци и тумач ће се потписати на самом тестаменту.

Судија ће на тестаменту потврдити да су све ове радње извршене.

Члан 204

Ако се записник о састављању тестаamenta састоји од више листова, ови ће се прошити јемствеником и оба краја јемственика запечатити судским печатом.

Сваки лист ће завјешталац потписати посебно, односно на њему ставити отисак прста.

На крају записника значиће се од колико се листова састоји тестамент.

Члан 205

Ако је тестамент састављен у суду на чијем подручју завјешталац нема пребивалиште, суд је дужан да о томе одмах обавијести суд на чијем подручју завјешталац има пребивалиште.

Члан 206

Кад завјешталац опозове свој тестамент, на опозивање тестаamenta сходно ће се примјењивати одредбе овог закона о састављању тестаamenta.

Пошто завјешталац опозове тестамент, опозивање ће се забиљежити на тестаменту који се чува у суду.

2. Чување тестаamenta

Члан 207

Суд је дужан да прими на чување судски тестамент, својеручни тестамент, писани тестамент пред свједоцима и изјаву о усменом тестаменту.

Суд ће подносиоцу тестаamenta издати потврду о пријему на чување у суду.

Члан 208

Ако се тестамент, осим судског тестаamenta, преда на чување суду на чијем подручју завјешталац нема пребивалиште, суд је дужан да о томе одмах обавијести суд на чијем подручју завјешталац има пребивалиште.

Члан 209

Тестамент који се налази на чувању код суда вратиће се подносиоцу на његов захтјев.

Тестамент ће се вратити и његовом пуномоћнику који има овјерено пуномоћје за тај посао.

О враћању тестаamenta саставиће се записник у коме ће се навести начин на који је утврђен идентитет лица коме се враћа тестамент.

Ако се тестамент враћа пуномоћнику, пуномоћје ће се приложити записнику и задржати у суду.

3. Поништење исправе

Члан 210

У поступку за поништење домаће исправе на којој се непосредно заснива неко материјално право и чије је посједовање нужно за остваривање тога права може се прогласити, у судском поступку, да је исправа изгубила своју важност ако је изгубљена, украдена, изгорела или на било који други начин нестала или уништена, осим ако је законом забрањено поништење такве исправе.

Под условима из става 1 овог члана може се поништити и исправа на којој се заснива неко нематеријално право, ако не постоје подаци на основу којих надлежни орган може да изда дупликат те исправе.

Члан 211

О предлогу за поништење исправе коју је издао орган управе или правно лице одлучује надлежни суд на чијем се подручју налази сједиште даваоца исправе.

О поништењу исправе, кад је у исправи назначено мјесто испуњења обавезе, одлучује искључиво суд на чијем се подручју налази мјесто испуњења обавезе.

О предлогу за поништење исправе за коју се надлежност не може одредити на основу ст. 1 и 2 овог члана одлучује суд на чијем се подручју налази сједиште, пребивалиште, односно боравиште предлагача.

Члан 212

Предлог за поништење исправе може да поднесе свако лице које је на основу те исправе овлашћено да остварује неко право или има правни интерес да се нестала или уништена исправа поништи.

Предлог за поништење исправе из члана 210 ст. 1 и 2 овог закона садржи нарочито: битне састојке исправе (врста исправе, фирма, односно назив и сједиште или име и пребивалиште издаваоца исправе, износ обавезе, мјесто и датум издавања исправе, мјесто испуњења обавезе, да ли гласи на име или по наредби или на доносиоца), чињенице из којих произилази да је предлагач овлашћен да поднесе предлог и да постоји вјероватноћа да је исправа нестала или уништена.

Уз предлог се прилаже и препис исправе ако постоји.

Једним предлогом се може захтијевати поништење више исправа под условом да је исти суд мјесно надлежан.

Члан 213

Ако при претходном испитивању предлога суд нађе да нијесу испуњене претпоставке за покретање поступка за поништење исправе, предлог ће рјешењем одбацити.

Испитивање се обавља на основу навода у предлогу и чињеница које су суду познате.

Члан 214

Ако предлог не одбаци, суд ће наложити издаваоцу исправе и повјериоцу да се у одређеном року изјасне да ли је исправа чије се поништење захтијева била издата и да ли постоје сметње за спровођење поступка.

Члан 215

По пријему изјашњења лица из члана 214 овог закона, суд ће огласом објавити покретање поступка за поништење исправе.

Оглас садржи нарочито: битне састојке исправе потребне за њено идентификовање, рок у коме се имају поднијети пријаве или приговори против предлога (огласни рок), позив да се исправа покаже суду или извијести суд о лицу и пребивалишту лица које држи исправу, упозорења да ће се исправа судски поништити ако се у огласном року са предметном исправом не пријави суду или не стави приговор против предлога за поништење исправе, упозорење да дужник по овој исправу не може пуноважно испунити своју обавезу, нити обновити или замијенити исправу, нити издати нове купоне или талоне, као и да ималац не смије пренијети права из ове исправе.

Члан 216

Оглас ће се доставити свим заинтересованим лицима, истаћи на огласну таблу суда и један пут објавити о трошку предлагача у "Службеном листу Републике Црне Горе" или на други погодан начин.

Огласни рок тече од дана када је оглас објављен у "Службеном листу Републике Црне Горе".

Члан 217

Суд води уписник исправа о којима је покренут поступак ради поништења, а који може свако лице разгледати и преписати.

Начин вођења уписника ближе се уређује Судским пословником.

Члан 218

Дужник не смије испунити обавезу из исправе чије се поништење тражи, нити исправу преиначити, обновити или пренијети на друго лице или за њу издати нове купоне или талоне од момента кад му је достављен оглас или кад је иначе на било који начин сазнао за покретање поступка ради поништаја исправе.

Забрана из става 1 овог члана траје све док рјешење о поништењу исправе или о обустави поступка не постане правоснажно.

Дужник се на основу такве исправе може ослободити обавезе само ако износ дуга уплати у депозит суда.

Члан 219

Ако је нестало или уништен купон који је одвојен од главне исправе, лице на које купон гласи може, по истеку рока од три године од дана доспјелости купона, да захтијева од дужника његову исплату, ако прије истека тог рока пријави суду нестанак или уништење купона и ако у том року неко лице не поднесе суду нестали купон и не буде поднесен захтјев за његову исплату.

Дужник није дужан да исплати потраживање по том купону прије истека рока предвиђеног у ставу 1 овог члана.

Члан 220

Дужник по исправу чије се поништење тражи овлашћен је да задржи исправу, ако му буде поднесена ради испуњења обавезе или ако је до ње дошао на други начин. Он је дужан да задржану исправу одмах преда суду код кога се води поступак за поништење, са назначењем личног имена и адресе лица које му је исправу предало.

Члан 221

Суд ће обуставити поступак за поништење исправе, ако предлагач повуче предлог или ако предлагач у одређеном року не положи у судски депозит потребан новчани износ за објављивање огласа или ако треће лице поднесе суду исправу или докаже пред судом постојање исправе чије се поништење захтијева.

Суд ће испитати неблаговремено поднесене пријаве трећих лица ако рјешење о поништењу није до њиховог пријема донесено.

Суд је дужан да о свакој пријави трећег лица обавијести предлагача прије доношења рјешења.

Члан 222

Ако суд нађе да су испуњени услови за даље поступање, а пошто спроведе потребна извиђања и пошто протекне огласни рок, заказаће рочиште на које се позивају предлагач, издавалац исправе, дужник по исправу и сва лица која су се пријавила суду, односно која су поднијела приговоре против предлога за поништење исправе.

Члан 223

По одржаном рочишту, а на основу резултата поступка, суд доноси рјешење о поништењу исправе, односно о одбијању предлога.

Рјешење о поништењу исправе садржи податке о издаваоцу исправе и предлагачу, као и битне састојке исправе уз означење износа обавезе ако гласи на испуњење новчане обавезе.

Ако се покреће поступак за поништење исправе из члана 210 овог закона, оглас из члана 215 став 2 садржи нарочито: назив издаваоца исправе, врсту исправе и њену битну садржину, рок у коме се имају поднијети приговори против предлога, упозорење да ће се исправа судски поништити ако се у огласном року не стави приговор против предлога за поништење исправе, а суд утврди да је била издата.

Рјешење се доставља свим учесницима и забиљежиће се у уписник из члана 217 овог закона.

Члан 224

Против рјешења којим се предлог за покретање поступка за поништење исправе одбацује, односно одбија или поступак обуставља жалбу може да изјави само предлагач.

Против рјешења о поништењу исправе жалбу може да изјави издавалац исправе и дужник из те исправе, као и лице овлашћено на основу исправе, ако није предлагач.

Члан 225

Правоснажно рјешење којим се исправа поништава замјењује поништену исправу, док се не изда нова.

На основу правоснажног рјешења о поништењу исправе предлагач може од дужника остваривати сва права која проистичу из те исправе или му на основу ње припадају, а може захтијевати да му се о његовом трошку изда нова исправа уз предају рјешења о поништењу.

ГЛАВА ЧЕТРНАЕСТА

Судски депозит

Члан 226

У судски депозит могу се предати новац, хартије од вриједности и друге исправе које се могу уновчити, племенити метали, драгоцености и други предмети израђени од племенитих метала, кад је то законом или другим прописом предвиђено.

Суд је дужан да прими у депозит и друге предмете кад је законом одређено да дужник може положити ствар коју дугује код суда за повјериоца.

Члан 227

Предмети из члана 226 став 1 овог закона могу се предати сваком стварно надлежном суду.

Предмети из члана 226 став 2 овог закона предају се суду у мјесту испуњења обавезе, осим ако разлози економичности или природа посла захтијевају да се положи суду у мјесту гдје се ствар налази, а могу се предати и другом суду кад је то законом одређено.

Члан 228

У предлогу ће предлагач нарочито навести разлоге због којих се депонују предмети, описати предмете и означити њихову вриједност, навести лице у чију корист се они предају, услове под којима ће се предмети предати, а по потреби ће приложити одговарајуће доказе.

Члан 229

Суд ће рјешењем одбацити предлог, ако оцијени да нијесу испуњени услови за пријем предмета у депозит или ако предлагач у року од 15 дана не предујми трошкове чувања.

Члан 230

Ако суд не одбаци предлог, донијеће рјешење о пријему предмета, односно новца у судски депозит и одредити начин чувања.

Члан 231

Ако је депоновање извршено у корист одређеног лица, суд ће позвати то лице да у року од 15 дана прими предмет из депозита, ако испуни одређене услове за предају.

Члан 232

Ако лице у чију корист је предат предмет изјави да исти не прима, суд ће о томе извијестити предлагача и тражити да се у одређеном року изјасни.

Ако лице у чију је корист примљен предмет у судски депозит исти не подигне у року од 15 дана, суд ће рјешењем позвати предлагача (депонента) да преузме предмет.

Предмети примљени у депозит се издају на основу рјешења суда који је одредио пријем.

Члан 233

Кад се у депозит предају предмети за које депонент не зна коме лицу треба да се предају или ако не зна које од више депонованих предмета коме од више лица треба да се предају, суд ће заказати рочиште на које ће позвати предлагача и сва заинтересована лица ради споразумијевања коме лицу припада депоновани предмет.

Ако се уредно позвана лица не јаве на рочиште или се међу њима не постигне споразум, суд ће их рјешењем упутити да у парници остварују своје право на предмет примљен у депозит. У рјешењу ће се одредити и рок за покретање парнице, о чему ће се извијестити депонент.

Ако се парнични поступак покрене, суд ће рјешењем прекинути овај поступак.

Ако се парнични поступак не покрене, суд ће рјешењем позвати предлагача да преузме предмете из депозита.

Члан 234

Пријем и чување новца, драгоцености, вриједносних папира, штедних и уложних књижица, исправа, стране валуте и издавање новца, вриједности, као и привремено издавање новца и других вриједности, поступак са застарјелим судским депозитом и накнада трошкова суда ближе су уређени Судским пословником.

ЧЕТВРТИ ДИО ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 235

Ако је прије ступања на снагу овог закона донијето првостепено рјешење којим се поступак пред првостепеним судом окончава, даљи поступак спровешће се по досадашњим прописима и правним правилима ванпарничног поступка.

Ако по ступању на снагу овог закона буде укинуто првостепено рјешење из става 1 овог члана, даљи поступак спровешће се по овом закону.

Члан 236

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о ванпарничном поступку ("Службени лист СРЦГ", бр. 34/86).

Члан 237

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу Републике Црне Горе".